

Likabehandlingsplan för Munkagårdsgymnasiet

Reviderad: 2023-11-09

Innehållsförteckning

Grunduppgifter	3
Utvärdering.....	4
Främjande insatser	6
Kartläggning	9
Förebyggande åtgärder	11
Rutiner för akuta situationer	13
Handlingsplan: Elev kränker elev	15
Handlingsplan: Personal kränker elev.....	16
Begrepp.....	17
Reglering i skollagen och diskrimineringslagen	22
Likabehandlingshjulet	27

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Gymnasieutbildning årskurs 1-3

Ansvarig för planen

Rektor

Vår vision

På Munkagårdsgymnasiet ska alla känna sig trygga, accepterade, sedda och respekterade utifrån grundprincipen om alla människors lika värde. Verksamheten på skolan ska genomsyras av förståelse för varje människas särart; att alla ska ha en plats och en möjlighet att utvecklas efter sin förmåga. Det skall vara väl känt att diskriminering och annan kränkande behandling inte accepteras på Munkagårdsgymnasiet. Elever och personal ska ha kunskap om och metoder för hur man konkret ska gå tillväga vid diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Eleverna ska genom klassråden och elevrådet vara en aktiv del i motverkandet av diskriminering och kränkande behandling på skolan.

Planen gäller

Läsåret 2023/2024

Elevernas delaktighet

- Elevernas synpunkter och erfarenhet tas tillvara genom den årliga Elevbarometern (en enkätundersökning som bland annat undersöker elevernas trivsel och trygghet på Munkagårdsgymnasiet) samt genom presentation och diskussion av planen vid läsårets början.
- Uppföljning av planen sker främst i elevrådet men det är även önskvärt om detta diskuteras under klassråden. Elever medverkar vid analys av kartläggning och planering av lämpliga insatser.
- Den nya planen fastställs i början av terminen elevrådet får sedan i uppgift att granska planen och inkomma med synpunkter. Förändringar kan ske i planen utifrån de synpunkter som kommer in från elevrådet.

Vårdnadshavarnas delaktighet

- Flera forum finns tillgängliga för vårdnadshavares inflytande såsom föräldramöten och utvecklingssamtal.

Personalens inflytande

Personalen delaktighet i arbetet med likabehandlingsplanen sker på flera sätt:

- Arbetslag och hela personalgruppen diskuterar och ger synpunkter som tas tillvara vid utformandet av likabehandlingsplanen.
- Vid medarbetarsamtal diskuteras personalens arbete med likabehandlingsplanen.
- Den nya planen fastställs i början av terminen när personalen fått den presenterad för sig har de möjlighet att inkomma med synpunkter. Förändringar kan ske i planen utifrån dessa synpunkter.

Förankring av planen

Vid läsårets början presenteras och diskuteras planen med elever och personal.

Fullversionen av likabehandlingsplanen finns tillgänglig på

www.regionhalland.se/vara-skolor/munkagardsgymnasiet/. Den nya planen ska varje år ta hänsyn till elevernas behov. Eleverna får bidra med förslag under klassrådstiden efter det att trygghetsenkätens resultat presenterats för dem. All personal informeras om resultatet i trygghetsenkäten samt analysen av den. Personalen får därefter komma med förslag på förbättringar i likabehandlingsplanen.

Utvärdering

Hur fjolårets likabehandlingsplan utvärderats

Läsåret 2022/2023 var det första läsåret sedan Covid-19 som verksamheten löpte på normalt över hela läsåret. Skolan har arbetat mycket med att ta upp de traditioner som vi tidigare haft och få eleverna att bli en naturlig del av det arbetet.

Utvärderingen nedan baseras på Elevbarometern som eleverna gjorde under vårterminen 2023.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets likabehandlingsplan

Elever och personal kommer kunna inkomma med synpunkter och förslag till likabehandlingsplanen i början av terminen.

Resultat av utvärderingen av fjolårets likabehandlingsplan

Nedan redovisas de konkreta åtgärder som fanns med i likabehandlingsplanen 2022/2023. I kommentaren till dessa redovisas hur det gick med åtgärderna under året.

Konkret åtgärd från föregående läsårs likabehandlingsplan:

Skolan fortsätter att arbeta målinriktat för att alla i personalen ska bli delaktiga i arbetet med att förebygga motsättningar mellan inriktningarna. Det kommer under läsåret 2022/2023 bli fortsatta gemensamma aktiviteter som ledningen tillsammans

med trygghetsgruppen planerar för att få en gemensam anda på skolan. Ledningen kommer presentera detta under hösten 2022.

Kommentar:

Under läsåret 2022/2023 handlade mycket av det gemensamma arbetet på skolan om att få ihop all personal kring de gemensamma målen som finns i gymnasieskolans styrdokument. Vi hade utbildningsdagar med personalen med workshops som rörde framför allt hur vi förhåller oss till våra elever och hur vi agerar när elever uppträder på ett olämpligt sätt.

Konkret åtgärd från föregående läsårs likabehandlingsplan:

Skolan måste arbeta fram en hållbar strategi för att motverka kränkningar på sociala medier och internet. Trygghetsgruppen tillsammans med ledningen kommer under läsåret att ta fram en strategi som presenteras för personalen under vårterminen 2023.

Kommentar:

Nu när vi summerar vad skolan arbetat med under läsåret 2022/2023 kan vi konstatera att denna åtgärd är genomförd även om det inte blev en specifik plan för just sociala medier och internet. I arbetet som skolan genomfört enligt föregående punkt kom vi även in på hur vi ska motverka kränkningar på sociala medier och internet. Oavsett var en kränkning sker så pratar all personal med eleverna kring vikten av att inte tala nedsättande om andra. Vi har också förtydligat vilka rutiner som gäller om en eventuell kränkning sker. Detta är tydlig för all personal.

Konkret åtgärd från föregående läsårs likabehandlingsplan:

Trygghetsgruppen kommer under läsåret analysera varför det ser ut som det gör och arbeta vidare med förebyggande åtgärder. En konkret åtgärd är en ökad kontakt mellan skola och internatet kring händelser mellan elever.

Varje lärare ska också vara vaksamma och agera om de hör eller ser någon eller några som säger eller gör något som kan uppfattas som kränkande i klassrummet. Givetvis ska det råda en nolltolerans mot nedsättande och kränkande ord och handlingar vilket gäller även om det uppfattas som ett skämt eller en jargong.

Kommentar:

Denna åtgärd hänger även den ihop med de föregående punkterna. Genom de gemensamma dagarna som vi haft har vi också skapat en gemensam syn på hur vi

ska arbeta mellan internatet och skolan. Det är nu tydligt att ansvaret ligger alltid hos den som blir varse om en händelse.

Konkret åtgärd från föregående läsårs likabehandlingsplan:

Likabehandlingsplanen skickas ut till elevrådet som får säga till om innehållet. Varje klasslärare ska sedan gå igenom likabehandlingsplanen grundligt och även lyfta den under klassråden med jämna mellanrum under läsåret.

Kommentar:

Vi måste arbeta vidare med denna åtgärd. Att elevrådet blir en naturlig del av processen och även att eleverna får ta del av likabehandlingsplanen genom sina klasslärare är viktigt för delaktigheten i likabehandlingsarbetet.

Årets plan utvärderas

2023-06-15

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Under läsåret samlas information om elevernas trygghet på skolan in. Insamlingen av information sker genom Trygghetsgruppen, gemensamma personalmöten samt elevenkät, den så kallade Elevbarometern, som skickas ut i början av 2024. Personalen utvärderar gemensamt likabehandlingsplanen i juni 2024 under ledning av trygghetsgruppen. Eleverna utvärderar likabehandlingsplanen i elevrådet i maj 2024. Även inkomna Stella-rapporter (Stella är ett system för att rapportera tillbud och skador på skolan) kommer ligga till grund för utvärderingen.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor

Främjande insatser

Mål

Likabehandlingsplanen skall utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder under det kommande året med en tydlig koppling till ansvar och hur det skall utvärderas.

Elever och personal skall medverka i arbetet med planen och planen skall vara känd och förankrad i hela verksamheten samt hos elevernas vårdnadshavare.

Metod

- Skolan har en plan för att främja likabehandling och förebygga kränkande behandling. Varje år upprättas nya konkreta åtgärder i planen utifrån en utvärdering av arbetet från föregående år. Eleverna görs delaktiga i utvärderingen och upprättande av nya åtgärder, se nedan, årlig plan för konkreta åtgärder.
- I början av året skickas Elevbarometern ut (enkätfrågor till elever och vårdnadshavare) där frågor kring bland annat trivsel och trygghet tas upp.
- Personalen medverkar i att utvärdera och upprätta nya åtgärder i planen varje år på en planeringsdag innan sommarlovet och eleverna är delaktiga under året genom klassråd och kontakt med i första hand mentor i andra hand med annan personal på skolan.
- Värdegrunden och likabehandlingsplanen diskuteras tillsammans med elever vid läsårets start och tas upp på första föräldramötet.
- Värdegrunden och ordningsregler ska tas upp under klassrådstiden. Personalen ska även tydliggöra för eleverna var de kan hitta skolans nedskrivna värdegrund samt skolans ordningsregler.

Mål

Det skall finnas tydliga rutiner, med en ansvarsfördelning, för akuta åtgärder och uppföljande insatser när någon har utsatts för en kränkande behandling. Rektor skall alltid bli informerad.

Metod

Vid alla former av kränkning

- När någon känner sig diskriminerad eller kränkt anmäls det till personal eller rektor. Anmälan kan göras av personal, elev eller förälder.
- Så fort personal eller rektor får kännedom ska en anmälan i STELLA skrivas av den i personalen eller i ledningen som fått kännedom om händelsen.
- Så snart någon i verksamheten får kännedom om att en elev upplevt sig ha blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande eller diskriminerande behandling skall detta utredas.
- En utredning skall göras av rektor i samråd med mentorerna för både den som känner sig kränkt och den som uppfattas som kränkande. Även Trygghetsgruppen underrättas och rådfrågas. Utredningen skall klargöra om händelsen är en kränkning. Om utredningen visar att en kränkning förekommit skall rektor också informera huvudman.
- Vid alla former av kränkningar informeras vårdnadshavare till berörda elever under 18 år.

- Rektor beslutar om åtgärder vid kränkningar. I första hand samtalar personal med berörda om vad som hänt och hur vi går vidare för att parterna skall känna sig trygga och klokare.
- I vissa fall leder utredningen till att rektor fattar beslut om att disciplinära åtgärder skall vidtas och/eller att ett åtgärdsprogram skall upprättas. Det kan även vara aktuellt med skriftlig varning och/eller anmälan till andra myndigheter (socialnämnd, arbetsmiljöverket eller polis). Beslut kan också tas om att flytta någon från en klass till en annan och i undantagsfall till en annan skola för att därigenom garantera andra elevers trygghet och undervisningskvalitet. Om en utredning visar att ett barn blivit kränkt av en vuxen vidtar rektor disciplinära åtgärder enligt rektors uppdrag. Har en brottslig handling utförts ska en polisanmälan alltid upprättas.
- Uppföljning skall alltid göras och dokumenteras. Rektor genomför uppföljningen.
- Vid nätkränkningar sker utredning som ovan och i de fall eleven är under 18 år ansvarar vårdnadshavare för att kränkningen tas bort på nätet.
- All dokumentation ska arkiveras av rektor.

Mål

Likabehandlingsplanen skall ha både främjande och förebyggande åtgärder för att minska förekomsten av kränkande behandling.

Metod

Främjande åtgärder:

- Informera elever, vårdnadshavare och personal om diskrimineringslagen (2008:567).
- Informera elever, vårdnadshavare och personal om de sju olika diskrimineringsgrunderna: kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder samt innebörden av annan kränkande behandling, dvs sådan behandling som inte har samband med någon av de särskilt skyddade diskrimineringsgrunderna.
- Skolan har tillsammans med eleverna tagit fram en värdegrund och ordningsregler. Mentorerna skall informera eleverna om vilka konsekvenser det kan bli vid kränkningar.
- Trygghetsgruppen träffas kontinuerligt under läsåret. Dels för att stämna av att eleverna känner sig trygga och dels för att diskutera olika situationer så att vi fostrar en norm utifrån vår värdegrund.

- Skolan har en trygghetsgrupp som har ett särskilt fokus på skolans trygghet. De är ett stöd för personal att hantera elevkonflikter. De följer upp likabehandlingsplanen och planerar förebyggande- och akuta åtgärder ihop med personal.
- Det främjande arbetet sker inte vid ett speciellt tillfälle varje vecka utan ska genomsyra hela verksamheten. Personalen ska planera in det i sin undervisning så fort möjlighet ges och vid aktuella händelser.

Förebyggande åtgärder:

- Se nedan på konkreta åtgärder

Utvärdering och återkoppling till planen och verksamheten görs årligen:

- Eleverna får under klassråden kartlägga olika situationer och områden utifrån ett likabehandlingsperspektiv. Aktuella områden kan vara undervisningen, betygsättningen, arbetsmiljön (skolgård, omklädningsrum, entréer) m.fl.
- Trygghetsgruppen gör en kartläggning utifrån utredda kränkningar, utvecklingssamtal och elevenkäten som ska göras varje år i februari.
- Rektor ansvarar för att årets förebyggande insatser för likabehandling utvärderas i juni varje år av personalen samt i maj av eleverna genom elevrådet och att nya aktiviteter, utifrån en kartläggning, planeras för kommande läsår som skrivs in i en ny upprättad plan för läsår.
- Rektor utvärderar måluppfyllelsen i likabehandlingsplanen i samband med kvalitetsredovisningen.

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Årets kartläggning har framför allt skett genom information från elevbarometern som skickades ut till eleverna under vårterminen 2023. Under läsåret som gått försvann de restriktioner som vi levt med under två år stegvis. Det innebär att läsåret var mer normalt än tidigare när det kommer till lektioner på plats. Trygghetsgruppen har analyserat resultatet från elevbarometern och tagit fram de konkreta åtgärderna som gäller för läsåret 2023/2024. Både elever och personal kommer få tillfälle att komma med synpunkter och förslag på fler åtgärder. Detta när likabehandlingsplanen börjat gälla. Det innebär att det kan komma förändringar i likabehandlingsplanen under läsåret 2023/2024.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Genom att svara på elevbarometern, genom delaktighet på klassråden samt genom elevrådet.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Genom att diskutera resultatet i elevbarometern kring trygghet och komma med konkreta förslag på hur verksamheten ska arbeta framåt i frågor som rör tryggheten bland eleverna på skolan samt möjlighet att framför sina åsikter till trygghetsgruppen.

Resultat och analys

Det som främst ligger till grund för analysen är information från elevbarometern som eleverna gjorde, elevernas synpunkter samt personalens analys av resultatet på elevbarometern. Elevbarometern är en omfattande enkät som går ut till alla elever på skolan och som täcker in många olika områden av skolans verksamhet. I elevbarometern har trygghet och trivsel ett eget avsnitt. Något som tydligt framgår av sen senaste elevbarometern från våren 2023 är att eleverna på Munkagårdsgymnasiet känner sig väldigt trygga. Av de 239 elever som svarade på enkäten svarade 97,1% att de känner sig trygga på skolan i hög eller i ganska hög grad. Det är ett gott betyg och en tydlig indikation på att skolans trygghetsarbete går åt rätt håll och att insatserna riktas rätt.

Sedan läsåret 2020/2021 har vi på skolan haft med som en punkt i likabehandlingsplanen att vi ska utjämna de statuskillnader som finns mellan de olika inriktningarna på skolan. Vi har alltså arbetat aktivt med det under tre år. Enligt resultatet i elevbarometern så har det arbetet gett viss effekt om än något begränsad. Andelen elever som blivit utsatta för diskriminering, mobbning eller kränkande behandling på grund av den inriktning de läser har de senaste åren blivit färre. 2020 var siffran 10,6%, 2021 var den 13,6%, 2022 var den 7%. I den senaste elevbarometern från 2023 hade siffran dock ökat något, om än i marginalen, till 8,4%. Ser vi till helheten är vi ändå på rätt väg när det gäller detta arbete. 64% av eleverna svarar också att de tycker att personal och skolläda aktivt arbetar med att skapa god stämning mellan inriktningarna. En ökning med 6 procentenheter från 2022. I personalgruppen har vi sedan läsåret 2021/2022 bedrivit ett målinriktat arbete med att få igång en Munka-anda på skolan. Vi har bland annat haft en dag med

workshops och föreläsningar kring hur vi kan få ihop sammanhållningen över ämnesgränser, inriktningsgränser och mellan alla personalkategorier på skolan.

Av de elever som svarat att de blivit utsatta för någon form av kränkning i miljöer och situationer som är kopplade till Munkagårdsgymnasiet är det 48% som blivit utsatta i klassrummet och 37% i gemensamma utrymmen och korridorer. Vi ser också att 14,6% av eleverna svarade att de i låg eller mycket låg grad håller med om att det är studiero under lektionerna. Lärarna måste ta ett större ansvar för att komma i ordning med situationen i klassrummet under läsåret 2023/2024. All personal måste även hjälpas åt med att upprätthålla ordning i de gemensamma utrymmena och korridorerna. All personal måste se till att våra gemensamma regler följs av eleverna.

I elevbarometern framgår det också att många elever inte känner till skolans likabehandlingsplan. Enligt elevbarometern är det 20,5% som känner till skolans likabehandlingsplan i ganska låg eller i låg grad. Det är dessutom 22,2% som svarat "vet ej" på frågan. Här måste skolan bli bättre på att informera.

80,3% av eleverna upplever att skolan i hög grad och i ganska hög grad arbetar med jämställdhet och att bemöta alla på lika villkor. Detta är glädjande och visar att vi har en välfungerande verksamhet. Vi kommer under läsåret 2023/2024 påbörja planeringen för att få skolan HBTQI-diplomerad vilket kommer stärka oss än mer i jämställdhetsarbetet. Detta arbete kopplar vi också ihop med arbetet att få fram en Munka-anda på skolan. Det är ett gemensamt arbete som vi kan samlas kring.

Förebyggande åtgärder

Nulägesanalys

Av de som utsatts för någon form av kränkning kopplat till skolans verksamhet var det 48% som blivit utsatta i klassrummet och 37% som blivit utsatta i gemensamma utrymmen och korridorer.

Konkreta åtgärder

De regler som vi har på skolan måste all personal bidra till att eleverna efterlever. Vi måste öka vår närvaro i korridorerna och andra gemensamma utrymmen i skolan. Lärarna måste ta ett större ansvar för sina klassrum så att det inte finns utrymme för kränkningar där. All personal måste känna till våra gemensamma regler och policys.

Uppföljning

Juni 2024

Ansvarig

Rektor och all personal

Nulägesanalys

14,6% av eleverna svarar att de upplever studiero under lektionerna i ganska låg eller låg grad. Detta kan vara en bidragande orsak till att många kränkningar sker under lektionstid

Konkreta åtgärder

Lärarna måste ha koll på gemensamma förhållningsregler och policys samt ta ansvar för att det efterlevs i sitt eget klassrum.

Uppföljning

Juni 2024

Ansvarig

Lärare

Nulägesanalys

20,5% av eleverna känner till likabehandlingsplanen i låg eller ganska låg grad. Dessutom svarade 22,5% "vet ej" på frågan om de känner till likabehandlingsplanen.

Konkreta åtgärder

Elevrådet ska godkänna likabehandlingsplanen under ett av sina möten. Klasslärarna går igenom likabehandlingsplanen med eleverna på ett klassråd under höstterminen 2023.

Uppföljning

Juni 2024

Ansvarig

Trygghetsgruppen och klasslärare

Nulägesanalys

Generellt tycker eleverna att skolan bedriver ett bra arbete kring jämställdhet. Detta kommer skolan givetvis fortsätta med och nu kommer det arbetet också bli en del av arbetet med Munka-andan.

Konkreta åtgärder

Under läsåret 2023/2024 ska planeringen inför HBTQI-diplomeringen att påbörjas. Själva arbetet med att få skolan HBTQI-diplomerad beräknas ske under läsåret 2024/2025.

Uppföljning

Juni 2024

Ansvarig

Trygghetsgruppen

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det ska råda nolltolerans mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling på vår skola.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier, diskriminering och kränkande behandling

- Trygghetsgruppen har möte minst en gång i månaden för att kontinuerligt ha en överblick av tryggheten bland eleverna på skolan.
- Minst en gång per termin har rektor, lärare, skolsköterska, kurator, SYV och boendechef möte kring alla klasser på skolan så kallade klasskonferenser. Här lyfts bland annat den enskilda individen men även det allmänna läget i klassen.
- EHT har inbokad mötestid varje vecka.
- Personal som misstänker trakasserier, diskriminering eller kränkande behandling anmäler direkt till Trygghetsgruppen som ansvarar för att informationen kommer vidare till rektor.

Personal som elever och vårdnadshavare kan vända sig till

Vid oro eller misstanke om trakasserier, diskriminering, kränkande behandling eller otrygghet på skolan kan elev eller vårdnadshavare vända sig till den i personalen på skolan som de känner störst förtroende för. Personalen kommer direkt att göra en anmälan i STELLA som finns på Region Hallands intranät.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Vid diskriminering och/eller kränkning ska alltid STELLA-anmälan skickas. Den som anmäler ger i anmälan en beskrivning av vad som har hänt och vilka som är inblandade. Anmälan lämnas sedan till rektor och trygghetsgruppen. Detta sker automatiskt när man fyller i STELLA-anmälan. Dokumentation och kontakt med inblandade och vårdnadshavare för inblandade under 18 år sker kontinuerligt under arbetets gång.

Handlingsplan

Se sida 17.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Vid fall där personal utsätter elev för diskriminering och/eller kränkning ska detta anmälas till rektor. Rektor utreder sedan och fattar beslut i ärendet.

Handlingsplan

Se sida 18

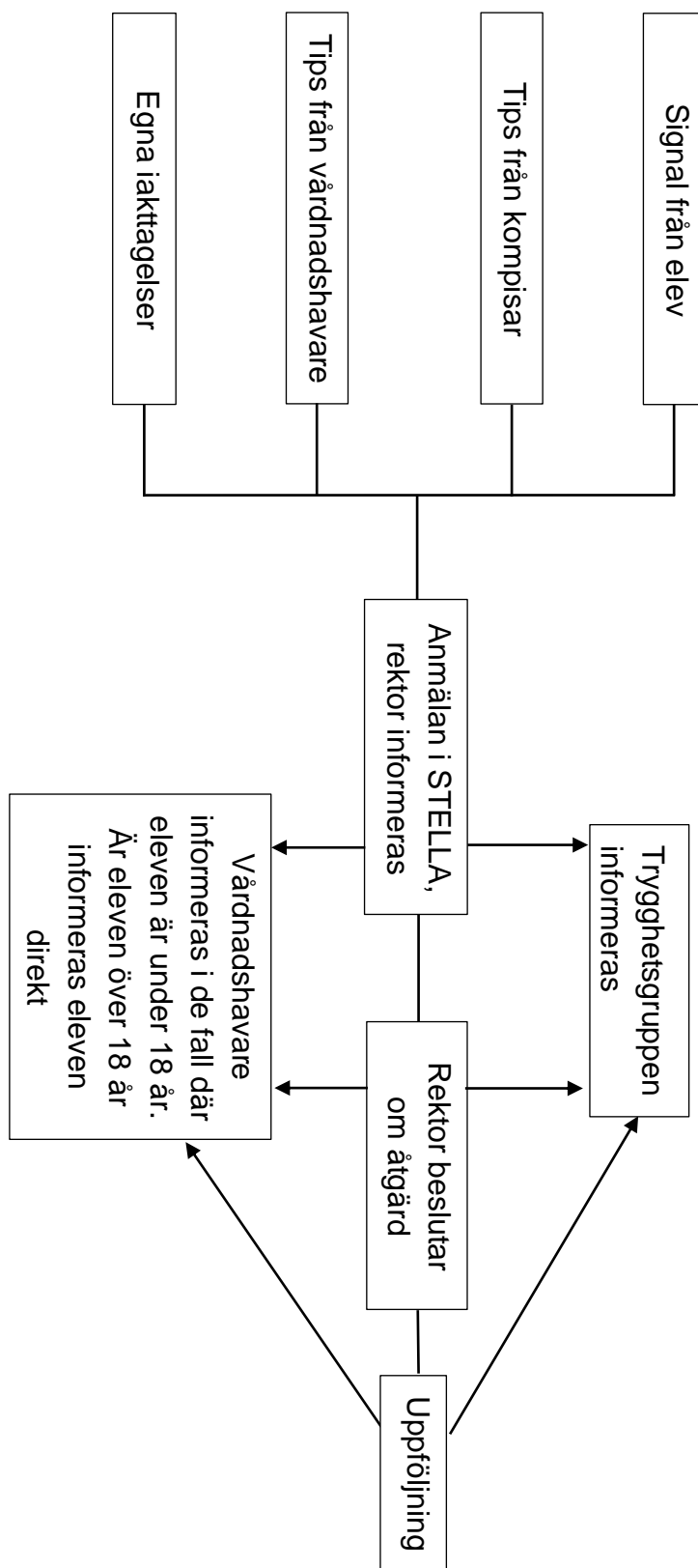
Rutiner för uppföljning och dokumentation

Se handlingsplanerna på sida 17 och 18.

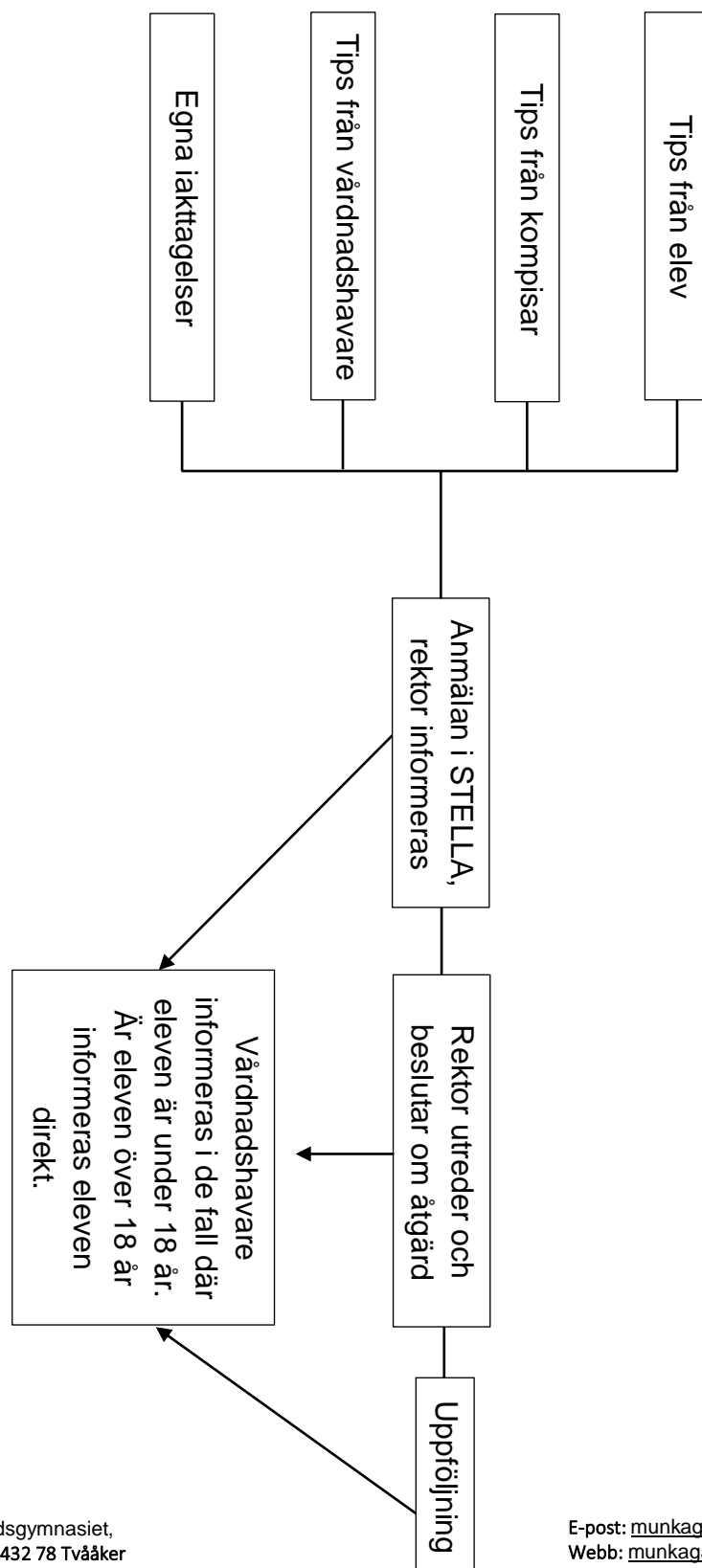
Ansvarsförhållande

1. Den som ser eller misstänker diskriminering eller kränkning är ansvarig för att skicka in anmälan i STELLA.
2. Rektor utreder vad som har hänt och kontaktar hemmet kontinuerligt under processen i fall där eleven är under 18 år (rektor kan delegera uppgiften till annan personal men ej ansvaret).
3. Vid behov kan EHT kopplas in och de kan besluta om visare åtgärder.
4. Rektor ansvarar för att ärendet följs upp och att hela processen dokumenteras (rektor kan delegera uppgiften till annan personal men ej ansvaret).

Handlingsplan: Elev kränker elev

Handlingsplan: Personal kränker elev

Begrepp

Normkritiskt perspektiv

Normkritiskt perspektiv innebär att synliggöra och ifrågasätta normer och föreställningar som ligger till grund för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Att tillhöra en norm, något som anses vanligt och inte brukar ifrågasättas, innebär fördelar. Ofta blir fördelen synlig först då man bryter mot normen.

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekats tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just det programmet.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av allergi behöver annan mat.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon kallas "blatte", "mongo", "fjolla", "hora" eller liknande. Det gemensamma för

trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel på sådan behandling är: slag, öknamn, utfrysning, kränkande bilder eller meddelanden på sociala medier (exempelvis Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Händelser som kan vara exempel på det som i lagen benämns som kränkande behandling:

Emelie blir ofta kontaktad via Messenger av andra elever på skolan. Där kallar de henne "pucko" och "fetto". De har även lagt ut bilder av Emelie på Facebook. Bilderna är tagna i duschen efter idrottslektionen.

Per är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelser. Ett gräl uppstår mellan läraren och Per och det slutar med att läraren ger Per en örfil.

Johan har slutat fråga om han får vara med andra elever under resterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med dem. Skolans personal tror att Johan är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Johan orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Händelser som kan vara exempel på diskriminering och trakasserier:

Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". (Diskriminering)

Emil blir retad av kompisarna på skolan för att han är den enda killen som valt dans som individuellt val. (Trakasserier på grund av kön)

Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon beter sig som en hora och hånglar med vem som helst. (Sexuella trakasserier)

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte definierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädstil eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Händelser som kan vara exempel på diskriminering eller trakasserier:

George blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. (Trakasserier)

Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. (Diskriminering)

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Händelser som kan vara exempel på diskriminering eller trakasserier:

En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en allt för segregerad elevgrupp. (Diskriminering)

Thomas, som är färgad, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". (Trakasserier)

Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria ett A i betyg då svenska inte är henne modersmål. (Diskriminering)

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringen proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som exempelvis buddhism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Händelser som kan vara exempel på diskriminering:

Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. (Trakasserier)

Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. (Diskriminering)

Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. (Trakasserier)

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födseln, har uppstått eller kan förväntas uppstå.

Diskrimineringsombudsmannen använder sig av beteckningen *funktionsnedsättning* och inte av beteckningen funktionshinder. Detta eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Händelser som kan vara exempel på diskriminering eller trakasserier:

På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen som hon ropade upp som en grupp. (Diskriminering)

Elinas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP". (Trakasserier)

Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på gymnasiet!". (Diskriminering och trakasserier)

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Händelser som kan vara exempel på diskriminering eller trakasserier:

Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". (Trakasserier)

Det har gått bra i skolan för Fabian tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att vara med i grupparbeten och ibland får han arbeta ensam. Fabian vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom men gör inte något åt det. (Trakasserier)

På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. (Diskriminering)

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Händelser som kan vara exempel på diskriminering eller trakasserier:

Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. (Trakasserier)

Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. (Trakasserier)

Björn går i trean på gymnasiet och är två år äldre än sina klasskamrater eftersom han tog ett uppehåll från studierna efter årskurs 9. Björn är väldigt duktig på matte men matteläraren säger till Björn att han inte kan få ett A i betyg. Läraren motiverar detta med att Björn är två år äldre än sina klasskamrater och han måste väga in åldern i betygssättningen. (Diskriminering)

Reglering i skollagen och diskrimineringslagen

Likabehandlingsarbetet regleras i skollagen och diskrimineringslagen. Nedan finns utdrag från dessa båda lagar som är relevanta för likabehandlingsarbetet.

Utöver skollagen och diskrimineringslagen har vi i vår verksamhet även att förhålla oss till gymnasieskolans läroplan (GY11) samt FN:s barnkonvention.

Skollagen 2010:800

6 kap. Åtgärder mot kränkande behandling

Ändamål och tillämpningsområde

1 § Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Bestämmelserna tillämpas på utbildning och annan verksamhet enligt denna lag.

Diskriminering

2 § Bestämmelser om förbud m.m. mot diskriminering i samband med verksamhet enligt denna lag finns i diskrimineringslagen (2008:567).

Definitioner

3 § I detta kapitel avses med

- elev: utöver vad som anges i 1 kap. 3 § den som söker annan utbildning än förskola enligt denna lag,
- barn: den som deltar i eller söker plats i förskolan eller annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kap.,
- personal: anställda och uppdragstagare i verksamhet enligt denna lag, och
- kränkande behandling: ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Tvingande bestämmelser

4 § Avtalsvillkor som inskränker rättigheter eller skyldigheter enligt detta kapitel är utan verkan.

Ansvar för personalen

5 § Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Aktiva åtgärder

Målinriktat arbete

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §§.

Skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling

7 § Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Plan mot kränkande behandling

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Förbud mot kränkande behandling

9 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

10 § En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).

För verksamhet som avses i 25 kap. och för fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet eller förskoleenhet gäller första och andra styckena för den personal som huvudmannen utser.

Förbud mot repressalier

11 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för repressalier på grund av att barnet eller eleven medverkat i en utredning enligt detta kapitel eller anmält eller påtalat att någon handlat i strid med bestämmelserna i kapitlet.

Diskrimineringslagen 2008:567

3 kap. Aktiva åtgärder

Inledande bestämmelser

1 § Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. *Lag (2016:828).*

Arbetet med aktiva åtgärder

2 § Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att

1. undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten,
2. analysera orsaker till upptäckta risker och hinder,
3. vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, och
4. följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3. *Lag (2016:828).*

3 § Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande.

Åtgärder ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt. *Lag (2016:828).*

[...]

Utbildning

Utbildningsanordnare

15 § Med utbildningsanordnare avses i detta kapitel den som bedriver

1. utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen (2010:800),
2. utbildning enligt högskolelagen (1992:1434), eller
3. utbildning som kan leda fram till en examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.

Lag (2016:828).

Utbildningsanordnarens arbete med aktiva åtgärder

16 § Utbildningsanordnaren ska inom ramen för sin verksamhet bedriva ett arbete med aktiva åtgärder på det sätt som anges i 2 och 3 §§. *Lag (2016:828).*

17 § Arbetet med aktiva åtgärder hos en utbildningsanordnare som avses i 15 § 2 och 3 ska omfatta

1. antagnings- och rekryteringsförfarande,
2. undervisningsformer och organisering av utbildningen,
3. examinationer och bedömningar av studenternas prestationer,
4. studiemiljö, och
5. möjligheter att förena studier med föräldraskap.

Lag (2016:828).

18 § Utbildningsanordnaren ska ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier.

Utbildningsanordnaren ska följa upp och utvärdera de riktlinjer och rutiner som finns enligt första stycket.

Lag (2016:828).

Samverkan

19 § I arbetet med aktiva åtgärder ska utbildningsanordnaren samverka med dem som deltar i sådan utbildning som avses i 15 § och med anställda i verksamheten. *Lag (2016:828).*

Dokumentation

20 § Utbildningsanordnaren ska varje år skriftligen dokumentera arbetet med aktiva åtgärder enligt 16 och 18 §§. För en sådan utbildningsanordnare som avses i 15 § 2 och 3 avser dokumentationsskyldigheten de områden som anges i 17 §.

Dokumentationen ska innehålla

1. en redogörelse för alla delar av arbetet som det beskrivs i 2 och 3 §§,
2. en redogörelse för de åtgärder som vidtas och planeras enligt 18 §, och
3. en redogörelse för hur samverkansskyldigheten enligt 19 § fullgörs. *Lag (2016:828)*

Likabehandlingshjulet

